

Aan: Provinciale Staten van Utrecht

Zienswijze BVRR (Buren van Rijnenburg en Reijerscop) op

– Omgevingsvisie Provincie Utrecht, ontwerp 17 maart 2020

– Interim Omgevingsverordening Provincie Utrecht, ontwerp 4 september 2020

Utrecht, 30 september 2020

Geachte leden van Provinciale Staten en College Gedeputeerde Staten,

Hierbij biedt Buren van Rijnenburg en Reijerscop (BVRR) haar zienswijze op de bovengenoemde Omgevingsvisie en -Verordening.

Wij verwijzen hierbij tevens naar ons bezwaarschrift van 18-8-20 tegen het Raadsbesluit Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop dat van 9 op 10 juli door de gemeenteraad Utrecht is vastgesteld in samenhang met het Getekend Raadsbesluit Startdocument Rijnenburg 6-7-2017 (zie bijlage).

Samenvatting

De Provincie kiest de verkeerde prioriteiten op het gebied van Opwekking van Duurzame Energie en de Opgave voor woningbouw. Wij richten ons vooral op de gevolgen voor de regio U16 en de gemeente Utrecht, waar de polders Rijnenburg en Reijerscop onder vallen.

In tegenstelling tot het eerdere Raadsbesluit van de gemeente Utrecht (Startdocument 6-7-2017) en in tegenstelling tot een aangenomen motie door Provinciale Staten wordt gekozen voor een eenzijdig tijdelijk Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop, waarbij een integrale visie ontbreekt. Er is geen integrale afweging gemaakt met oog voor andere functies en belangen zoals toekomstige woningbouw, groen en recreatie.

Inhoud

1. Verkeerde prioriteiten Opwekking Duurzame Energie
2. Verkeerde prioriteiten Woningbouw opgave
3. Ontbrekende Integrale visie Rijnenburg en Reijerscop
4. Conclusies

1. Verkeerde prioriteiten Opwekking Duurzame Energie.

Ten aanzien van de opwekking van duurzame energie stelt de provincie als ambitie voor 2030 via de Regionale Energie Strategieën (RES U16, RES Amersfoort e.o. en RES Foodvalley) bij te dragen aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord. Daarnaast stelt de provincie als verdere doelstelling energie neutraal voor 2040 en klimaatneutraal voor 2050. Duurzame energie opwekking wordt volgens de Omgevingsvisie (pag. 76) **energie neutraal binnen de provincie: “afkomstig uit duurzame bronnen die staan opgesteld binnen de provincie”**. Op dezelfde pagina stelt men dat men oog moet hebben voor snelle ontwikkelingen en nieuwe technologieën. *“Als nieuwe vormen van duurzame opwekking zich aandienen die minder impact op de omgeving hebben, stimuleren en faciliteren wij deze”*. De conclusie luidt vervolgens: **“Grootschalige opwekking via windturbines met groot vermogen en zonnevelden is nodig”**.

Helaas heeft de provincie in navolging van de gemeente Utrecht niet goed gekeken naar de inhoud van het Klimaatakkoord. Hierin staat dat er voor de opwekking van duurzame

energie een hoofdrol is weggelegd voor Windenergie op Zee. Dit is een grote verandering ten opzichte van het Energieakkoord van 2013. Toen dacht men nog dat Wind op Land onontkoombaar zou zijn en werden doelstellingen per provincie (desnoods verplicht) voor Wind op Land van boven opgelegd. Dat is door de grote technologische ontwikkeling niet meer het geval. Volgens de doelstellingen van het Klimaatakkoord (2019) wordt in 2030 in 2030 49 TWh opgewekt door Wind op Zee. Dat is 60% van de op te wekken hernieuwbare energie. Deze vorm van energie wordt bovendien vrijwel subsidievrij opgewekt. De overige 35 TWh (40%) zal moeten worden opgewekt op Land via 30 Regionale Energie Strategieën. Hiervoor is subsidie nodig. De gemiddelde opdracht per RES-regio is dus 1,2 TWh. Inmiddels is door de 35 regio's een overaanbod gedaan van 50 TWh. De RES-regio's moeten een keuze maken die passend is in de lokale situatie en moeten zoveel mogelijk maatschappelijk draagvlak zoeken. De keuze gaat vooral tussen zonne-energie en wind. Een overgrote meerderheid van regio's kiest voor zonne-energie. Bewoners maken massaal bezwaar tegen de komst van grote windturbines, die een enorme aantasting vormen van het landschap en de leefbaarheid voor bewoners in een grote straal rond de turbines en een belemmering vormen voor andere functies zoals noodzakelijke woningbouw.

Het is planologisch om in Rijnenburg en Reijerscop, met zoveel direct omwonenden, over te gaan tot plaatsing van 8 mega windturbines. Deze stelling kan simpelweg onderbouwd worden als u de planschade in overweging neemt. Gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek van de twee universiteiten van Amsterdam (nog zeer recentelijk geactualiseerd) leidt plaatsing van deze hoge turbines door waardedaling van woningen tot schade voor omwonenden van minimaal 40 tot 80 miljoen euro. (zie ook het eerder genoemde BVRB Bezwaarschrift 18-8-2020).

Voor de verdere termijn naar 2040 en 2050 zal nog veel en veel meer duurzame energie op zee worden opgewekt en deels worden omgezet in waterstof. (zie voor meer details BVRB Commentaar RES Utrecht).

Helaas toont een meerderheid van bestuurders en politici in de gemeente Utrecht gebrek aan voortschrijdend inzicht. Evenals de Utrechtse College partijen lijken ook in de provincie veel partijen zich te baseren op oude ingenomen standpunten die inmiddels achterhaald zijn.

In de Utrechtse RES U16 wordt voorgesteld een bijdrage te leveren van 1,8 TWh. Dat is onnodig en buitenproportioneel. Voor de Utrechtse regio RES U16 stellen wij voor een proportionele bijdrage te leveren aan het klimaatakkoord van 1,2 TWh. Deze bijdrage kan ruimschoots worden bereikt met alleen zonne-energie. De voorgestelde 8 windturbines in Rijnenburg leveren 120 GWh (8X15 GWh). Als deze 8 turbines worden geschrapt kan de gemeente Utrecht in Rijnenburg nog 160 GWh aan zonne-energie opwekken plus 170 GWh in zonneparken elders en op grote daken; daarmee komt de bijdrage van de gemeente Utrecht dus op 330 GWh. Dit is 25% van de beoogde 1,2 TWh die de 16 gemeenten samen als proportionele bijdrage aan het Klimaatakkoord moeten leveren.

De gedachte dat de provincie Utrecht binnen de provincie klimaatneutraal moet worden met eigen opwekking van duurzame energie is in strijd met het Klimaatakkoord en de beoogde doelstellingen van de RES. De stelling dat grootschalige opwek in de provincie via windturbines zal moeten geschieden is een onjuiste en een achterhaalde gedachte. Naast de hoofdrol die is weggelegd voor Wind op Zee zal het bereiken van de doelstelling klimaatneutraal in 2050 slechts in beperkte maatregel met regionale maatregelen worden aangestuurd. Veel maatregelen zullen nationaal en Europees moeten worden aangestuurd, zoals de CO2-tax.

De stad en provincie Utrecht zijn geen zelfvoorzienende enclave voor duurzame energie binnen Nederland.

2. Verkeerde prioriteiten Woningbouw opgave.

De provincie staat voor een enorme Woningbouw opgave. Volgens de Omgevingsvisie moeten er in de periode tot 2040 in de gehele provincie tussen de 115.000 en 145.000 woningen worden gebouwd en er moet nog ruimte worden gezocht voor ongeveer 56.000 van de mogelijk 145.000 woningen. De helft van deze opgave moet worden gerealiseerd door de gemeente Utrecht, waar de sterkste groei wordt voorzien. Helaas neemt het woningtekort in Utrecht de afgelopen jaren alleen maar toe. Het huidige College wil de woningbouw binnenstedelijk realiseren, maar het is te weinig, loopt te traag en is te duur. Er is een groot tekort aan sociale woningbouw en betaalbare woningen in het middensegment. Tevens worden vooral appartementen gebouwd, terwijl 70% van de vraag uitgaat naar eengezinswoningen.

Projectontwikkelaars en woningcoöperaties pleiten in hun Appèl Rijnenburg voor een integrale ontwikkeling van Rijnenburg, waar ruimte is voor 25.000 woningen in combinatie met groen, sport en recreatie (schakel Ring Park) en duurzame energie door middel van zonne-energie en aansluiting op OV zoals aftakking tram vanaf tramremise Nieuwegein met fly-over over A2 naar Rijnenburg.

BVRR steunt dit Appèl, omdat wij als bewoners en ruim 2380 ondertekenaars van de petitie "Windmolens Nee - Zonnepanelen Oké" zonne-energie een beter alternatief dan windturbines vinden, waarmee Utrecht kan bijdragen aan het Klimaatakkoord. De windturbines bieden onnodige overlast aan duizenden omwonenden (in de polders en De Meern en Nieuwegein) en tienduizenden toekomstige bewoners. Kritische geluidsrapporten wijzen uit dat bij ongunstige wind de turbines 23 uur per etmaal hoorbaar zullen zijn in het midden van de Nedereindseweg. Dit is precies midden in het beoogde toekomstige woningbouwgebied. De windturbines blokkeren iedere toekomstige woningbouw voor ca. 25 jaar en geven ernstig overlast aan huidige omwonenden.

Hartklachten kunnen verergeren onder invloed van langdurige blootstelling aan laagfrequent (brom)geluid dat onder andere door draaiende windturbines wordt geproduceerd. Dat meldt klinisch fysicus Jan de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum LUMC. De Laat analyseerde meer dan driehonderd recent gepubliceerde wereldwijde studies naar gezondheidsaspecten van onder andere laagfrequent geluid. Zijn onderzoek verschijnt één dezer dagen.

Binnen een straal van 2,3 km rond de geplande windturbines liggen 10.000 woningen met ca. 22.000 bewoners die geconfronteerd worden door het laagfrequent geluid. Het laagfrequent geluid gaat door gevels van huizen heen. 10% van de mensen kunnen het waarnemen, 2% van de mensen wordt ziek/verliest baan/verliest relatie/huwelijk.

Woningbouw naast deze turbines van 25.000 woningen, zoals bepleit door D66 in Utrecht, is alleen al vanwege de medische risico's onverantwoord.

De omgevingsvisie zet in navolging van het Utrechtse gemeente College in op binnenstedelijke woningbouw in de stad en noemt naast enkele andere locaties met name de A12-zone (tussen Lunetten en Oudenrijn) als potentiële locatie. Dit is volgens projectontwikkelaars volstrekt onvoldoende en de uitvoerbaarheid is twijfelachtig. "Hoe realistisch is het bijvoorbeeld dat in de regio Utrecht voor 2030 woningbouw plaatsvindt in de A12-zone? In

het geheel niet, zeggen deskundigen”, te lezen in een ROM publicatie van 2-9-2020. De genoemde publicatie citeert Desirée Uitzetter, directeur gebiedsontwikkeling bij BPD: “Plancapaciteit opstellen is een heel theoretische exercitie. Er wordt helemaal niet gekeken of de plannen realistisch zijn... Dan is 130 procent aanhouden onvoldoende, 150 procent zou realistischer zijn. Kijk bijvoorbeeld naar de regio Utrecht. Rond de A12 vind je allemaal plannen voor woningen, maar daar wordt nauwelijks iets gerealiseerd... Kijk vooral naar de uitvoerbaarheid”.

De grenzen van de binnenstedelijke woningbouw worden ook landelijk door deskundigen gesignaleerd. De publicatie van DenkWerk: Klein land, grote keuzes - ruimtelijke ordening richting 2050 (januari 2020) vermeldt dat het woningtekort in 2020 op 300.000 staat. De extra woningbehoefte tot 2050 bedraagt 1,4 tot 1,6 miljoen. “Maximaal 35% van de extra woningvraag tot 2050 zal dus binnen bestaand stedelijk gebied passen”. Men spreekt van een “praktische onhaalbaarheid van verdere stedelijke verdichting”. De onderzoekers spreken over de noodzaak van nationale regie en de noodzaak om snel scherp en integrale ruimtelijke keuzes te maken.

Ook de Nationale Omgevingsvisie (NOVI, 9-9-2020) pleit inmiddels voor integrale ruimtelijke aanpak om de kwaliteit en leefbaarheid te versterken. “Om het ruimtelijk beslag te beperken wordt ingezet op opwekking van windenergie op de Noordzee”. Naast binnenstedelijke woningbouw wordt tevens ingezet “op zorgvuldig gekozen locaties daarbuiten”, aldus de NOVI.

Tegen deze achtergrond is het vreemd dat de provincie vasthoudt aan

- eenzijdige energieplannen zoals in Rijnenburg en Reijerscop, zonder integrale planning,
- exclusieve binnenstedelijk woningbouw (waarmee het tekort alleen maar verder oploopt)
- en windturbines in de schaarse ruimte die juist benut kan worden voor woningbouw of andere vitale functies.

3. Ontbrekende Integrale visie Rijnenburg en Reijerscop.

In navolging van de gemeente Utrecht, brengt de omgevingsvisie Rijnenburg en Reijerscop slechts als **“tijdelijk energielandschap”** in beeld. Andere functies worden nadrukkelijk op de lange baan geschoven. Voor Rijnenburg is er pas **“op lange termijn sprake van een zoekrichting integrale ontwikkeling wonen-werken-bereikbaarheid”**, aldus de omgevingsvisie. Men vergeet bovendien even dat er naast wonen en bereikbaarheid nog moet worden gedacht aan groen, recreatie en sport (zoals een roeibaan).

In ons Bezwaarschrift tegen het Raadsbesluit van 9 – 10 juli 2020 wijzen wij op een eerder getekend Raadsbesluit van 6-7-2017, het Startdocument Rijnenburg, dat als voorwaarde stelt “de voorgestelde inrichting van een energielandschap geeft blijk van een integrale visie op het gebied Rijnenburg en Reijerscop”. Het Utrechtse Raadsbesluit voldoet niet aan de eerder gestelde voorwaarde van de gemeente.

Ook Provinciale Staten dragen het College op in de aangenomen motie 116A van 5-11-2018: *“aan te dringen bij de gemeente Utrecht om de planontwikkeling van de polders Rijnenburg en Reijerscop integraal inhoud te geven en vorm te geven dat op de beschikbare 1100 ha. groen en recreatie wordt gecombineerd met woningbouw en winning van schone energie”*.

Het resultaat is nu dat in de omgevingsvisie de integrale ontwikkeling van de polders op de lange baan wordt geschoven. De tijdelijke status is voor onbepaalde tijd opgevoerd. De exploitatietijd van windturbines is minimaal 20 jaar. Met de noodzakelijke voorbereidings-tijd betekent dit dat we volgens de provincie voor 25 jaar worden opgescheept met de windturbines van 230 tot 240 meter, die iedere verdere ontwikkeling van de polder op slot zet. Hoewel een enkele partij, zoals de Utrechtse D66, suggereert dat er woningbouw zou

kunnen worden gerealiseerd naast de toekomstige windturbines is dit niet realistisch. Wij hebben gewezen op de kritische geluidsrapporten van DGMR en het Second Opinion rapport, die wijzen op 23 uur hoorbaar geluid midden in de polder bij ongunstige wind. Overigens wijst ook het MER-rapport van de provincie (pag. 68) er op dat windturbines buiten de wettelijke kaders geluidsoverlast veroorzaken: "buiten de wettelijke contouren kunnen mensen gehinderd worden (bijvoorbeeld door laagfrequent geluid / bromtonen".

Een integrale visie is dus echt nodig om kwaliteit en leefbaarheid in ruimtelijke keuzes te garanderen.

4. Conclusies

De Omgevingsvisie biedt geen perspectief voor het oplossen van het toenemend woningtekort. Het vasthouden aan binnenstedelijk woningbouw is een doodlopende weg waarmee hooguit 35% van de extra vraag tot 2050 kan worden gerealiseerd. Hiermee wordt het falende woningbeleid van de gemeente Utrecht gecontinueerd.

De Omgevingsvisie stelt ten onrechte dat grote windturbines noodzakelijk zijn om te voldoen aan de doelstellingen van het klimaatakkoord. Met alleen zonne-energie kan Utrecht ruimschoots zijn noodzakelijke bijdrage leveren aan het bereiken van de doelen van het klimaatakkoord.

De keuze voor een eenzijdig tijdelijk energielandschap in Rijnenburg en Reijerscop met daarin acht windturbines blokkeert iedere andere ontwikkeling van het gebied zoals de noodzakelijke woningbouw en de bijbehorende ontwikkeling van groen en recreatie.

Met vriendelijke groet, namens Buren van Rijnenburg en Reijerscop,

Pieter van Veenen
Marelaan 51
3454GB De Meern
e-Mail: pietervanveenen@hetnet.nl

BVRR Buren van Rijnenburg en Reijerscop
Website: www.bvrr.nu
e-Mail: burenvanrijnenburg@gmail.com